

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 216/03-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. decembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. J. K., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. S. H., Advokátska kancelária, V., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a uznesením Okresného súdu vo Svidníku z 24. januára 2002 č. k. 5 C 492/00-70 a uznesením Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2003 doručená sťažnosť MUDr. J. K., bytom T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. H., Advokátska kancelária, V., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 492/00 a jeho základného práva na rovnosť v uvedenom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením okresného súdu z 24. januára

2002 č. k. 5 C 492/00-70 a uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

Zo sťažnosti vyplýva, že 15. decembra 1999 podal sťažovateľ na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou žalobu o ochranu osobnosti proti sudkyňi tohto súdu JUDr. E. B. (ďalej aj „žalovaná“). Z dôvodu zaujatosti sudcov uvedeného súdu bola predmetná vec sťažovateľa postúpená na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu vo Svidníku.

Listom z 15. marca 2000 sťažovateľ požiadal okresný súd o doručenie vyjadrenia žalovanej v danej veci a najmä požiadal okresný súd o vytýčenie termínu pojednávania v dňoch a hodinách, keď by sa mohol dostaviť na pojednávanie do Svidníka jediným autobusovým spojom SAD Michalovce s príchodom do Svidníka o 9.00 h a odchodom o 12.00 h, okrem utorka, keď spoj nepremáva. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukázal na to, že je zdravotne ťažko postihnutý invalidný dôchodca a cestovať môže iba s doprovodom. Z Vranova nad Topľou do Svidníka nevedie železnica a doprava taxíkom je pre sťažovateľa finančne nedostupná.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že prvý termín pojednávania nariadil okresný súd na 16. november 2000. Na toto pojednávanie sa dostavila iba žalovaná. Keďže sa sťažovateľ nemohol na pojednávanie dostaviť, včas sa ospravedlnil a žiadal o stanovenie nového termínu pojednávania v čase, ktorý mu vzhľadom na uvedené okolnosti vyhovuje. Okresný súd neskôr nariadil pojednávania na 23. január 2001, 27. február 2001, 6. november 2001 a 24. január 2002 podľa sťažovateľa *„v hodinách a dňoch, kedy sa sťažovateľ nemohol dostaviť na pojednávanie“*, a preto *„sťažovateľ bol nútený sa na všetky pojednávania ospravedlniť a žiadať o odročenie v čase, kedy mu to dovoľujú autobusové spojenia z bydliska do miesta súdu a späť v ten istý deň“*.

Sťažovateľ namieta, že okresný súd neakceptoval jeho ospravedlnenia neúčasti na uvedených pojednávaniach a uznesením z 24. januára 2002 č. k. 5 C 492/00-70 mu uložil poriadkovú pokutu z dôvodu, že tým, že sa ospravedlňuje a nedostavuje sa na pojednávania, hrubo sťažuje postup okresného súdu v konaní, v ktorom je účasť sťažovateľa nutná.

Krajský súd uznesením zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02 odvolaniu sťažovateľa proti rozhodnutiu o uložení poriadkovej pokuty čiastočne vyhovel a pokutu

znížil o 80 %. Podľa sťažovateľa teda krajský súd fakticky uznal dôvody odvolania sťažovateľa.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že on sa na každé pojednávanie riadne ospravedlnil a žiadal okresný súd, aby o jeho ospravedlnení bola včas upovedomená aj žalovaná. Na druhej strane žalovaná svoju neúčast' na pojednávaniach podľa názoru sťažovateľa ani raz neospravedlnila napriek tomu, že vo veci doposiaľ tiež nebola vypočutá, a teda jej účasť na pojednávaniach bola rovnako nutná ako účasť sťažovateľa. Sťažovateľ poukázal aj na to, že žalovaná *„dokonca na pojednávaní dňa 16. 11. 2000 vyhlásila, že už sa nezúčastní d'alsích pojednávanií, lebo ju žalobca vytrháva z pracovného procesu a pojednávaní sa zúčastní až vtedy ak súd uzná za vhodné a to pod hrozbou uloženia poriadkových opatrení“*. Sťažovateľ namieta, že napriek uvedeným skutočnostiam okresný súd žalovanej nehrozil pre jej ignorovanie súdnych pojednávanií poriadkovými pokutami a poriadkovú pokutu uložil len sťažovateľovi, *„čím bola porušená rovnosť účastníkov konania“*.

Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením v spojení s uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto sťažovateľ požaduje aj *„finančné zadosťučinenie v sume 10.000 Sk a to z dôvodu, že k porušovaniu jeho práv zo strany súdu dochádzalo opakovane a to aj napriek podnecovateľovým žiadostiam, ktorým sa zámerne počas doby troch rokov ani raz nevyhovelo, (...) dokonca mu zo strany súdu bola uložená aj pokuta. (...) Uvedený postup súdov mu spôsobil silné psychické rozrušenie a s tým súvisiace zdravotné problémy zhoršujúce mu jeho beztak vážny zdravotný stav“*.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nálež:

„Uznesením Okresného súdu vo Svidníku sp. zn. 5 C 492/00-70 zo dňa 24. 1. 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 165/02 zo dňa 16. 12. 2002 Okresný súd Svidník svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 492/00 došlo k porušeniu základného práva MUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu základného práva

MUDr. J. K. rovnosti v konaní pred súdom upravené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesenia Okresného súdu vo Svidníku sp. zn. 56 C 492/00-70 zo dňa 24. 1. 2002 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Co 165/02 zo dňa 16. 12. 2002 sa zrušujú.

Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť podnecovateľovi 10.000 Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť MUDr. J. K. trovy tohto konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní (...) rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

1. Predmetom sťažnosti je predovšetkým tvrdenie sťažovateľa, že uznesením Okresného súdu vo Svidníku z 24. januára 2002 č. k. 5 C 492/00-70, ktorým mu bola uložená poriadková pokuta, v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02, ktorým uloženie tejto poriadkovej pokuty bolo čiastočne potvrdené, došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, pretože okresný súd poriadkovú pokutu uložil len sťažovateľovi, a nie aj žalovanej, ktorá sa rovnako podľa sťažovateľa bez ospravedlnenia nezúčastňovala na pojednávaniach, „čím bola porušená rovnosť účastníkov konania“.

Ústavný súd konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľ napadol tak uznesenie okresného súdu, ako aj uznesenie krajského súdu. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu, pretože o odvolaní voči tomuto uzneseniu rozhodoval krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy uznesením krajského súdu zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02, sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, nevyplýva žiadna možnosť porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom zastúpený advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedol žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o nerešpektovaní rovnosti účastníkov konania pri vydaní uznesenia zo 16. decembra 2002 sp. zn. 4 Co 165/02 17, a tým o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Predmetom sťažnosti je aj tvrdenie sťažovateľa, že postupom Okresného súdu Svidník v konaní o ochranu osobnosti, ktoré je vedené pod sp. zn. 5 C 492/00, dochádza k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s Európskym súdom pre ľudské práva ústavný súd prihliada pritom aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 36/02). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02).

Sťažovateľ založil porušenie tohto práva v danej veci len na skutočnosti, že zo strany okresného súdu opakovane dochádzalo k nariadeniu pojednávania *„v hodinách a dňoch, kedy sa sťažovateľ nemohol dostaviť na pojednávanie“*, a to aj napriek jeho *„žiadostiam, ktorým sa zámerne počas doby troch rokov ani raz nevyhovelo, (...) dokonca mu zo strany súdu bola uložená aj pokuta“*.

Zo spisu Okresného súdu Svidník sp. zn. 5 C 492/00, ktorý si ústavný súd zapožičal, vyplýva, že predmetná vec bola doručená na konanie a rozhodovanie tomuto okresnému súdu 17. júla 2000. Po vykonaní prvotných úkonov vo veci, ktoré smerovali k príprave pojednávania (výzva na zaplatenie súdneho poplatku, vyjadrenie žalovanej k žalobnému návrhu, zaujatie stanoviska zo strany sťažovateľa k tomuto vyjadreniu), konajúci sudca nariadil pojednávanie na 16. november 2000 o 8.30 h. Sťažovateľ sa na toto pojednávanie nedostavil, svoju neúčasť však ospravedlnil. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 23. január 2001 o 8.30 h. Sťažovateľ znovu ospravedlnil svoju neúčasť na uvedenom pojednávaní z dôvodu nemožnosti dostaviť sa v uvedenú hodinu do sídla okresného súdu. Pojednávanie bolo odročené na 27. február 2001 o 10. 00 h.

Dňa 26. januára 2001 a 31. januára 2001 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým namietal nezaujaté prejednávanie veci na okresnom súde, ktoré videl najmä v určovaní času týchto pojednávanií. Na pojednávanie odročené na deň 27. februára

2001 sa účastníci konania nedostavili, bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia krajského súdu o vznesenej námietke zaujatosti sťažovateľom.

Dňa 20. marca 2001 bol predmetný spis predložený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o námietke predpojatosti. Krajský súd nevyhlásil konajúceho sudcu JUDr. L. P. z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci a 14. septembra 2001 bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Konajúci sudca nariadil ďalšie pojednávanie na 6. november 2001 o 13.00 h. Na toto pojednávanie sa sťažovateľ nedostavil. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 24. január 2002 o 13.00 h. Sťažovateľ bol volaný pod následkami poriadkovej pokuty.

Dňa 24. januára 2002 bol predsedom okresného súdu spísaný úradný záznam o tom, že do pojednávacej miestnosti, kde pojednával, prišiel 24. januára 2002 o 9.30 h sťažovateľ, ktorý uviedol, že sa nemôže zúčastniť tohto dňa pojednávania vo veci sp. zn. 5 C 492/00, lebo po pojednávaní nemá autobusový prípoj do Vranova nad Topľou.

Dňa 24. januára 2002 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito. Sťažovateľovi bola uznesením č. k. 5 C 492/00-70 uložená poriadková pokuta vo výške 5 000 Sk. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu 20. februára 2002 odvolanie.

Dňa 26. februára 2002 bol predmetný spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o uvedenom odvolaní sťažovateľa. Dňa 30. januára 2003 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Co 165/02 zo 16. decembra 2002, ktorým sa napadnuté uznesenie okresného súdu zmenilo tak, že sťažovateľ bol zaviazaný zaplatiť poriadkovú pokutu vo výške 1 000 Sk. Po viacnásobnom namietaní zaujatosti konajúceho sudcu JUDr. L. P. sťažovateľom bola vec 30. januára 2003 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi okresného súdu JUDr. M. C.

Ústavný súd konštatuje, že z uvedeného nevyplýva tvrdenie sťažovateľa, že by okresný súd „zámerne“ nariadil pojednávanie v napadnutej veci tak, aby to sťažovateľovi nevyhovovalo z hľadiska cestovania (napr. 27. februára 2001 o 10.00 h), a tým by dochádzalo aj k zbytočným priet'ahom v danom konaní. Odhliadnuc od uvedených skutočností ústavný súd poznamenáva, že podľa informácie generálneho riaditeľa Slovenskej autobusovej dopravy, a. s., so sídlom v Humennom Ing. J. L. z 2. decembra 2003 o odchodoch a príchodoch autobusov v aktuálnom roku 2000 a v roku 2001 je

evidentné, že sťažovateľ sa kombinovaním autobusových spojov premávajúcich z Tovarného do Svidníka, teda prestupovaním, mohol dostaviť na všetky okresným súdom nariadené pojednávania a späť do svojho bydliska v jeden deň, preto z uvedeného dôvodu nemuselo dôjsť v danej veci k odročeniu pojednávania.

S ohľadom na uvedené skutočnosti v danom štádiu konania neprichádza do úvahy, aby ústavný súd namietaný postup okresného súdu mohol po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov v zmysle citovaného článku ústavy. Preto treba v tejto časti sťažnosť sťažovateľa považovať za zjavne neopodstatnenú.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2003